

9.12.2005

1434/4/04

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Jari Pirjola

LAINVOIMAISEN TURVAPAIKKAPÄÄTÖKSEN NOUDATTAMINEN

1

KANTELU

Kantelijat A ja B arvostelivat eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä Ulkomaalaisvirastoa heidän asiansa viivyttämisestä. Kantelun mukaan Helsingin hallinto-oikeus oli 19.12.2003 antamallaan päätöksellä todennut, että kantelijoita on pidettävä pakolaisen oikeusasemaa koskevan vuoden 1951 yleissopimuksen 1 artiklan A kappaleen 2 kohdassa tarkoitettuina pakolaisina ja heille on myönnettävä tapahtuma-aikana voimassa olleen ulkomaalaislain 30 §:n 1 momentin mukainen turvapaikka.

Ulkomaalaisvirasto ei kanteluajankohtana kuitenkaan ollut tehnyt hallinto-oikeuden edellyttämää ratkaisua. Kantelijat pyysivät oikeusasiamiestä selvittämään, miksi asian käsittely oli kanteluajankohtana kestänyt jo lähes puoli vuotta.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumatietoja

Ulkomaalaisvirasto hylkäsi 5.12.2002 tekemällään päätöksellä kantelijoiden (A ja B sekä heidän lapsensa C ja D) turvapaikkaa ja suojelun tarpeen perusteella myönnettävää oleskelulupaa koskevat hakemukset. Ulkomaalaisvirasto myönsi perheelle määräaikaiset oleskeluluvat statuksella A 4. Ulkomaalaisviraston päätöksestä valitettiin Helsingin hallinto-oikeuteen siltä osin, kuin asia oli turvapaikan ja suojelun tarpeen perusteella myönnettävän oleskeluluvan osalta hylätty. Valituksen mukaan perheelle tulisi myöntää turvapaikka tai toissijaisesti oleskelulupa suojelun tarpeen perusteella.

Helsingin hallinto-oikeus katsoi 19.12.2003 antamallaan päätöksellä, että *"valittajia on näin ollen pidettävä pakolaisten oikeudellista asemaa koskevan vuoden 1951 yleissopimuksen 1 artiklan A kappaleen 2 kohdassa tarkoitettuina pakolaisina ja heille on myönnettävä ulkomaalaislain 30 §:n 1 momentin mukainen turvapaikka"*. Helsingin hallinto-oikeus kumosi täten Ulkomaalaisviraston päätöksen ja palautti asian virastolle uudelleen

käsiteltäväksi.

Asian käsittely oli Ulkomaalaisvirastossa kesken vielä toukokuussa 2004, eli noin puoli vuotta hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen. Ulkomaalaisvirastosta myöhemmin saadun tiedon mukaan kantelijoille myönnettiin hallinto-oikeuden päätöksessä tarkoitettu pakolaisen asema 24.5.2004.

3.2

Oikeusohjeita

Perustuslain 3 §:n 3 momentin mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimpinä tuomioistuimina korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus.

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyä asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Perustuslain 118 §:n mukaan virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta. Hän on myös vastuussa sellaisesta monijäsenen toimielimen päätöksestä, jota hän on toimielimen jäsenenä kannattanut. Esittelijä on vastuussa siitä, mitä hänen esittelystään on päätetty, jollei hän ole jättänyt päätökseen eriävää mielipidettään.

Tapahtuma-aikana voimassa olleen ulkomaalaislain 30 §:n mukaan ulkomaalaiselle annetaan turvapaikka ja myönnetään oleskelulupa, jos hän oleskelee kotimaansa tai pysyvän asuinmaansa ulkopuolella sen johdosta, että hänellä on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa siellä vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta, ja jos hän pelkonsa vuoksi on haluton turvautumaan sanotun maan suojeluun.

Turvapaikka voidaan saman pykälän 2 momentin mukaan jättää antamatta erityisesti, jos 1) siihen Suomen turvallisuuden johdosta on erityistä syytä, 2) ulkomaalainen on tehnyt kansainvälisten sopimusten määritelmien mukaisen rikoksen rauhaa vastaan, sotarikoksen tai rikoksen ihmisyyttä vastaan taikka törkeän muun rikoksen kuin poliittisen rikoksen.

Tapahtuma-aikana voimassa olleen 57 §:n 2 momentin mukaan ulkomaalainen, joka on tyytymätön Ulkomaalaisviraston turvapaikkaa taikka suojelun tarpeen tai tilapäisen suojelun perusteella myönnettävää oleskelulupaa koskevaan päätökseen tai näihin liittyvään ulkomaalaisviraston käännyttämistä koskevaan päätökseen taikka pakolaisuuden lakkaamista koskevaan päätökseen, saa valittaa päätöksestä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen. Valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

3.3

Saadun selvityksen sisältöä

Ulkomaalaisvirasto toteaa lausunnossaan seuraavaa.

Ulkomaalaisvirasto on pidättäytynyt tammikuusta 2004 heinäkuuhun 2004 ratkaisemasta niiden Venäjän kansalaisten tekemiä turvapaikkahakemuksia, jotka ovat ilmoittaneet olevansa etniseltä taustaltaan tshetsheenejä. --- Ratkaisusta pidättäytyminen on johtunut osaltaan siitä, ettei Ulkomaalaisvirasto ole tuona aikana, aktiivisista yrityksistä huolimatta, kyennyt saamaan riittävästi luotettavaa tietoa tshetsheeniä asemasta Venäjällä. Tammikuussa 2004 vallinnut Suomen hallintotuomioistuinten ratkaisulinja on käsittänyt erittäin vähäisen määrän erisisältöisiä ja keskenään epä johdonmukaisia ratkaisuja, jotka selkeästi ovat poikenneet muiden Pohjoismaiden ja Länsi-Euroopan maiden ratkaisukäytännöistä, ja joista ei ole voitu luotettavasti hahmottaa selkeää ratkaisulinjaa.

Käytäntö keskeyttää päätöksenteko tilapäisesti lisäinformaation hankkimiseksi on kansainvälisen käytännön mukainen ja ollut käytössä myös muissa Euroopan maissa tshetsheeniä osalta viime vuosina. EURASIL-kokouksen (1-2.7.2004) alustavan vertailevan maatutkimuksen valmistuessa kesäkuussa 2004, päätöksentekoprosessi on jälleen käynnistetty Ulkomaalaisvirastossa.

Vakiintuneen oikeuskäytännön (mm. HeHAo päätös 03/1885/7) mukaan hallinto-oikeuden päätös on sitova siltä osin, kun se koskee sitä informaatiota joka on ollut hallinto-oikeuden käytössä ratkaisua tehtäessä. Tämän ajankohdan jälkeen saadun uuden informaation pohjalta Ulkomaalaisvirasto voi kuitenkin muuttaa päätöstä, mikäli uudet ilmenneet seikat ovat olennaisia ja vaikuttaisivat ratkaisun lopputulokseen.

Ulkomaalaisvirasto on tässä tapauksessa punninnut kokonaisharkinnassa kahta merkittävää oikeudellista periaatetta, toisaalta hakijan oikeutta saada nopeasti itseään koskeva päätös, ja toisaalta yhdenvertaisuus- ja laillisuusperiaatetta, joka on painottanut sitä, että hakijan tulee saada asiaansa mahdollisimman oikea ja voimassaolevan lainsäädännön mukainen ratkaisu, asettaen hakijat oikeusasemaltaan mahdollisimman tasapuoliseen ja oikeudenmukaiseen asemaan.

Ulkomaalaisvirastossa on kyseessä olevan ajanjakson aikana voimakkaasti priorisoitu niiden hakijoiden asioiden käsittelyä, jotka tuolloin olivat odottaneet yli kaksikin vuotta saamatta minkäänlaista ratkaisua hakemukseensa, eläen epävarmuudessa maassa oleskelunsa jatkumisesta. Käytännössä Ulkomaalaisvirasto on myös tuona ajanjaksona kyennyt täysin purkamaan mainitun käsittelyjonon. Valittajille on jo ollut myönnettynä pysyväisluonteinen oleskelulupa (joskin erilaisella statuksella) vailla uhkaa käännäytymisestä tai muusta maasta poistamisesta. Kun resursseja ei ole ollut riittävästi kaikkien asioiden välittömään käsittelyyn, Ulkomaalaisvirasto on arvioinut, ettei

hakijoiden sinänsä valitettava odotusaika ole ollut kohtuuton tai laiton, huomioon ottaen että asiaa on kyseisenä ajanjaksona kuitenkin, voimavarojen puitteissa, aktiivisesti pyritty selvittämään Ulkomaalaisviraston tutkijoiden toimesta, eikä se siis ole vain odottanut passiivisena käsittelyvuoroaan. Asiallisesti käytännössä on myös todettava, että Ulkomaalaisviraston viimeisimmän ajantasaisen tiedon mukaan hakijoiden tekemä turvapaikkahakemus ei missään Länsi-Euroopan valtiossa oikeuttaisi muuhun kuin alun perin myönnetynkaltaiseen oleskelulupaan, tai korkeintaan oleskelulupaan suojelun perusteella. Kuitenkin mm. tehdyn selvitystyön pitkän ajallisen keston vuoksi Ulkomaalaisvirasto on myöntänyt valittajille turvapaikan ja oleskeluluvan hallinto-oikeuden päätöksen mukaisesti välittömästi päätöksentekokeskeytyksen loputtua.

Kantelijoiden vastineessa todetaan muun muassa seuraavaa.

Ulkomaalaisvirasto asettaa itsensä lausunnosta ilmenevällä tavalla asemaan, jossa sillä voisi olla omassa päätöksenteossaan oikeus korjata tai muuttaa sille epämieluisia Helsingin hallinto-oikeuden ratkaisuja. Tämä menettely on vastoin muutoksenhaun yleisiä periaatteita, voimassa olevaa lakia sekä perustuslaissa taattua oikeusturvan käsitettä. Perustuslaki edellyttää, että kaikessa julkisessa toiminnassa noudatetaan tarkoin lakia. Perustuslain mukaan jokaisella on myös oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun lainkäyttöelimen tutkittavaksi. Siten henkilö tai yhteisö, joka pitää viranomaisen päätöstä itseään koskevassa asiassa lainvastaisena, voi pääsääntöisesti valittaa siitä. Viranomaisen on päätöksen yhteydessä ilmoitettava, miten ja kenelle päätöksestä voi valittaa.

Turvapaikka-asioissa ensiasteen päätöksentekijänä toimii Ulkomaalaisvirasto, jonka päätöksien lainmukaisuus/oikeellisuus voidaan saattaa tutkittavaksi valittamalla päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen (ei eri hallinto-oikeuksille, kuten Ulkomaalaisviraston lausunnossa annetaan ymmärtää). Helsingin hallinto-oikeus ratkaisee valituksen perusteella, onko valituksenalainen Ulkomaalaisviraston päätös lainmukainen.

Ellei hallinto-oikeuden ratkaisu tyydytä, tulee sovellettavaksi normaalit, muutoksenhakua koskevat opit ja lainsäädökset. Useimmissa asioissa Helsingin hallinto-oikeuden päätöksistä voi valittaa edelleen tai ainakin hakea valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta.--- Koska asiasta ei valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen, tuli Helsingin hallinto-oikeuden päätös lainvoimaiseksi.--- Lainvoiman murtamiseksi on olemassa tiukkoihin erityisedellytyksiin sidotut niin sanotut ylimääräiset muutoksenhakekeinot. Ulkomaalaisvirastolla ei siten ole ollut oikeutta muuttaa lainvoimaista ratkaisua asettamalla oikeuden päätöksen uudelleen arvioinnin kohteeksi omassa päätöksenteossaan.

Vaikka tällaisissa tapauksissa – joissa oikeus ratkaisee asian – hallinto-oikeus palauttaa asian virastolle uudelleen käsiteltäväksi, ei tämä tarkoita, että virastolla olisi oikeus harkita asiaa uudelleen ja muuttaa oikeuden päätöstä. Palauttaminen tapahtuu pelkästään siitä syystä, että Helsingin hallinto-oikeus ei ole lupia myöntävä viranomainen. Tämä viranomainen on Ulkomaalaisvirasto, ja jotta henkilölle voidaan konkreettisesti antaa oleskelulupa, täytyy asia palauttaa virastolle uudelleen ratkaistavaksi. Oikeuden päätös kuitenkin sitoo Ulkomaalaisvirastoa ja asian uudelleen ratkaisu tarkoittaa käytännössä sitä, että virasto vain kirjaa oikeuden päätöksen uuden ulkomaalaisviraston päätöksen muotoon.

Perustuslain mukaan tuomiovaltaa Suomessa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet: niitä sitoo ainoastaan voimassa oleva oikeus. Mikään ulkopuolinen taho ei voi puuttua niiden ratkaisuihin. Suomen oikeusistuinten tulee tehdä päätöksensä itsenäisesti ja riippumattomasti.

Mielestäni Ulkomaalaisvirasto on tulkinnut hallinto-oikeuden ratkaisun virheellisesti. Oikeus ei ole päätöksessään sanonut, että Ulkomaalaisvirastolla olisi vapaa oikeus uudelleen arvioida sille palautettu asia. Helsingin hallinto-oikeus on ko. päätöksessään todennut, että se on ratkaissut päätöksen sitovasti ja Ulkomaalaisviraston olisi tullut tätä noudattaa. Oikeus on edelleen todennut, että oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos sen päätöksen jälkeen on ilmennyt syitä, jotka oikeuttaisivat oleskeluluvan myöntämättä jättämiseen.

Perusteet, jotka oikeuttavat viranomaisen olemaan myöntämättä oleskelulupaa, löytyvät ulkomaalaislaista; oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos ulkomaalaisen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta, kansanterveyttä tai Suomen kansainvälisiä suhteita. Laissa löytyy myös pysyvän oleskeluluvan myöntämisen esteet sekä oleskeluluvan peruuttamisen edellytykset. Merkityksellistä tässä arvioinnissa on se, onko henkilö syyllistynyt vakaviin rikoksiin tai onko hän antanut viranomaiselle tietoisesti henkilötietojaan tai muita päätökseen vaikuttaneita vääriä tietoja taikka salattu sellainen seikka, joka olisi saattanut estää oleskeluluvan myöntämisen.

Edellä lausutulla perusteella Ulkomaalaisvirastolla ei ole ollut mitään perusteita viivyttää päämiesteni asian käsittelyä ja siten sen toiminta tulee katsoa virheelliseksi ja lain vastaiseksi.

Sisäasiainministeriön lausunto

Sisäasiainministeriön lausunnossa todettiin muun muassa seuraavaa.

Sisäasiainministeriö katsoo, että hallinto-oikeuden päätös valituksenalaisessa asiassa ei ole muodollisesti sitova siten, että Ulkomaalaisviraston tulisi päätyä asiassa automaattisesti täysin samansisältöiseen ratkaisuun.

Sisäasiainministeriön mielestä tilanteet, joissa on saatu uutta tietoa, olisi erotettava tilanteista, joissa asia asetetaan sivuun odottamaan uuden tiedon saamista. --- Sisäasiainministeriö katsoo, että Ulkomaalaisviraston ei pitäisi, ilman erityisen painavia syitä, viivyttää asian ratkaisua kyseisen kaltaisissa tilanteissa lisäselvityksen hankkimiseksi. Kyseisessä tapauksessa se, että päätöksenteko oli Ulkomaalaisvirastossa keskeytetty ensimmäistä päätöstä odottavien hakemusten osalta lisätiedon hankkimiseksi, ei tarkoita automaattisesti sitä, että yksittäinen asia, jossa hallinto-oikeus on jo antanut päätöksen, voitaisiin laittaa syrjään odottamaan uutta selvitystä.

[Oleskelulupahakemusten priorisointikysymysten osalta] sisäasiainministeriö katsoo, että --- asiassa olisi tullut ottaa paremmin huomioon myös asianomaisten asian käsittelyn kokonaisaika hakemuksen tekohetkestä alkaen.

Sillä, että Ulkomaalaisvirasto on pitänyt hallinto-oikeuden ratkaisulinjaa epäjohdonmukaisena, ei olisi pitänyt olla suoraa vaikutusta päätökseen kyseisessä yksittäisessä asiassa. Myöskään se, että hallinto-oikeuden ratkaisulinja mahdollisesti poikkeaisi Ulkomaalaisviraston lausunnossa mainitusta nk. länsieurooppalaisesta linjasta, ei voi olla perusteena sivuuttaa hallinto-oikeuden päätös yksittäisessä asiassa. Tuomioistuimet toimivat Suomessa perustuslain takaamalla tavalla riippumattomasti.

Ulkomaalaisvirasto ei pelkästään päätöksen tehneenä viranomaisena ole siis voinut valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä, jolla Ulkomaalaisviraston päätös on kumottu. --- Ulkomaalaisvirastolla ei ole ollut kyseisessä asiassa valitusoikeutta, koska hallinto-oikeus on palauttanut asian sille käsiteltäväksi ennen uuden lain voimaantuloa.

Muu selvitys

Tapahtuma-aikana Ulkomaalaisviraston ylijohtajana toiminut E totesi

selityksessään, että koska hän ei osallistunut kyseessä olevan asiakastapauksen päätöksentekoon millään tavalla, hän ei halua lausua asiasta mitään.

Ulkomaalaisviraston tulosalueen johtaja F totesi omassa selityksessään muun muassa, että oikeus muuttaa ylemmän oikeusasteen päätöstä on Helsingin hallinto-oikeuden nimenomaisen päätöksen mukaisesti, mikäli on olemassa asiasta esitettyä uutta selvitystä ja mikäli se ei ole ollut tiedossa ylemmän instanssin asiaa ratkaistaessa, ja uusi seikka on merkittävä ja olennaisesti vaikuttaa harkinnan lopputulokseen.

Tässä tapauksessa selvitystyön alla oli paitsi tshetsheenien tilanne yleisesti, myös se, missä hakijat ovat tosiasiallisesti asuneet. Tuolloisten maatietouden lähteiden mukaan ne tshetsheetit, jotka olivat etabloituneet hyvin muualle Venäjälle ja jotka olivat "maallistuneet" ja käytännössä luopuneet islamin oppien noudattamisesta, eivät olleet Venäjällä käytännössä minkäänlaisen vainon kohteena.

Tuolloin ei tiedossa ole ollut mitään edes osapuilleen selvää linjaa, mikä on niin merkittävää uutta selvitystä, että se oikeuttaa arvioimaan tilanteen uudelleen, ja kuinka kauan se saa kestää.

3.4

Kannanotto

Katson Ulkomaalaisviraston menetelleen virheellisesti, kun se keskeytti Helsingin hallinto-oikeudessa lainvoimaisesti ratkaistun turvapaikkapäätöksen käsittelyn Ulkomaalaisvirastossa kyseiseen asiaan liittyvän lisäinformaation hankkimiseksi.

Menettelyn moitittavuutta arvioidessani olen ottanut huomioon sen, että Ulkomaalaisvirasto myönsi noin kuusi kuukautta päätöksen jälkeen kantelijoille hallinto-oikeuden päätöksessä tarkoitetun pakolaisaseman.

Pidän virheellisenä myös sitä Ulkomaalaisviraston selvityksessä esitettyä näkemystä, jonka mukaan Ulkomaalaisvirasto voisi muuttaa Helsingin hallinto-oikeuden turvapaikka-asiassa antamaa päätöstä tuomioistuimen ratkaisun jälkeen hankitun uuden selvityksen perusteella. Kiinnitän vastaisen varalle Ulkomaalaisviraston huomiota siihen, että Ulkomaalaisviraston omalla käsityksellä hallinto-oikeuden valitukseen antaman ratkaisun oikeellisuudesta tai johdonmukaisuudesta ei ole merkitystä käsiteltäessä tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistua valitusasiaa.

Perustelen kannanottoani seuraavasti.

Helsingin hallinto-oikeus on 19.12.2003 antamallaan lainvoimaisella päätöksellä katsonut, että valittajia on pidettävä pakolaisina ja heille on myönnettävä tuolloin voimassa olleen ulkomaalaislain 30 §:n 1 momentin mukainen turvapaikka. Hallinto-oikeuden päätös jäi lainvoimaisena viranomaisten noudatettavaksi.

Oikeusvaltiossa on lähtökohtana se, että hallintoviranomaisen on noudatettava tuomioistuinten lainvoimaisia päätöksiä. Hallintoviranomaisen omalla käsityksellä ratkaisun oikeellisuudesta ei ole enää vaikutusta sen jälkeen, kun toimivaltainen tuomioistuin on ottanut asiaan kantaa. Tähän asiaan on eduskunnan oikeusasiamies aikaisemminkin kiinnittänyt Ulkomaalaisviraston huomiota (8.5.2001/1417/4/98).

Ulkomaalaisviraston mahdollisuuksien puuttua valituksen johdosta annettuun sen mielestä virheelliseen tai lainvastaiseen hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuun tulee perustua ulkomaalaislakiin (esimerkiksi turvapaikan antamatta jättäminen ns. poissulkemislausekkeiden perusteella) tai esimerkiksi ylimääräistä muutoksenhakua koskevaan lainsäädäntöön. Ulkomaalaisviraston tai sisäasiainministeriön ulkomaalaisosaston selvitysten mukaan tässä asiassa ei ole ollut kysymys siitä, että asiassa olisi hallinto-oikeuden ratkaisun jälkeen saadun tiedon perusteella valmisteltu asian uutta käsittelyä ns. poissulkemislausekkeen soveltamisen johdosta.

Ulkomaalaisvirasto ei voi oman toimivaltansa puitteissa pidättäytyä lainvoimaisen hallinto-oikeuden ratkaisun käsittelystä lisäinformaation hankkimiseksi. Ulkomaalaisvirastolla ei ole myöskään toimivaltaa muuttaa hallinto-oikeuden ratkaisua, vaikka se saisikin asiaan uutta informaatiota tai pitäisi hallinto-oikeuden ratkaisua virheellisenä tai epäjohdonmukaisena. Tällainen tuomioistuinten tekemien ratkaisujen uudelleen arvioiminen olisi ristiriidassa tuomioistuinten riippumattomuuden kanssa sekä vesittäisi ulkomaalaislaissa luodun muutoksenhakujärjestelmän. Lisäksi se olisi ns. luottamuksensuojan periaatteen vastaista. Nyttemmin hallintolain 6 §:ään kirjatun periaatteen mukaan viranomaisen toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Yksilön tulee voida luottaa siihen, että hallintoviranomainen noudattaa häntä koskevaa tuomioistuimen lainvoimaista päätöstä.

Jos Ulkomaalaisvirasto hallinto-oikeuden ratkaisun jälkeen saisi sellaista tietoa, jonka vuoksi hallinto-oikeudessa tehty ratkaisu on sen mielestä virheellinen, voi Ulkomaalaisvirasto voimassa olevan ulkomaalaislain (301/2004) mukaan valittaa hallinto-oikeuden ratkaisusta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tällaista mahdollisuutta ei ollut tämän tapauksen aikana voimassa olleessa ulkomaalaislaissa.

Voimassa olevan ulkomaalaislain 108 §:n mukaan Ulkomaalaisvirasto voi lisäksi peruuttaa pakolaisaseman pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa, esimerkiksi silloin, kun hakija on tahallisesti antanut vääriä tietoja, jotka ovat vaikuttaneet päätöksen lopputulokseen eli pakolaisaseman myöntämiseen. Ulkomaalaislaissa on säädetty myös pakolaisaseman lakkauttamisesta (107 §) sekä oleskeluluvan peruuttamisesta (58 §) ja raukeamisesta (59 §). Tapautuma-aikana voimassa olleessa laissa ei ollut säännöksiä pakolaisaseman peruuttamisesta.

Hallinto-oikeuden valitukseen antaman ratkaisun noudattamisen kannalta ei ole

oikeudellista merkitystä myöskään sillä, kuinka esimerkiksi muissa Pohjoismaissa tietyistä maasta tulleiden turvapaikanhakijoiden hakemuksia on ratkaistu tai onko hallinto-oikeuden ratkaisulinja muuten Ulkomaalaisviraston oman käsityksen mukaan ollut johdonmukainen. Nämä asiat voidaan ottaa huomioon, kun oleskelulupaa ja turvapaikkaa koskeviin hakemuksiin tehdään ensiasteen ratkaisuja Ulkomaalaisvirastossa. Tällöin voi päätöksenteon keskeyttäminenkin esimerkiksi lisäinformaation hankkimiseksi olla joissain tilanteissa perusteltua.

4

YHTEENVETO JA TOIMENPITEET

Edellä todetun valossa katson Ulkomaalaisviraston menetelleen virheellisesti, kun se keskeytti Helsingin hallinto-oikeudessa lainvoimaisesti ratkaistun turvapaikkapäätöksen käsittelyn Ulkomaalaisvirastossa kyseiseen asiaan liittyvän lisäinformaation hankkimiseksi.

Annan Ulkomaalaisvirastolle eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla huomautuksen vastaisen varalle virheellisestä menettelystä. Tässä tarkoituksessa lähetän Ulkomaalaisvirastolle jäljennöksen tästä päätöksestä. Lähetän päätöksen tiedoksi myös tapahtuma-aikana Ulkomaalaisviraston ylijohdajana toimineelle E:lle ja Ulkomaalaisviraston tulosalueen johtajalle F:lle. Kiinnitän E:n huomiota hänen antamansa vastineen johdosta siihen, että perustuslain 118 §:n mukaan virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta.

Kirjeen liitteet palautetaan oheisena.